

TEMAT

Jak wdrażać wartościową informację zwrotną w procesie uczenia się?

Bieżąca informacja zwrotna może być potężnym narzędziem wspierającym rozwój uczniów/uczennic, pomagając nie tylko w osiągnięciu lepszych wyników, ale także w rozpoznawaniu własnych możliwości i budowaniu pozytywnego stosunku do nauki.

Jak przekazywać bieżącą informację zwrotną

Niezależnie od tego, kto jej udziela uczniowi: nauczyciel czy rówieśnik, odnosi się do kryteriów sukcesu do zadania, które uczeń wykonał. Jej celem jest wzmocnienie uczenia się poprzez docenienie i wskazanie dalszej drogi.

Modelowa informacja zwrotna ma jasno określoną strukturę. Zawiera komunikaty kierowane do osoby, która wykonywała zadanie edukacyjne, i ma ścisły związek z kryteriami sukcesu do zadania.

Czego uczeń może się dowiedzieć z informacji zwrotnej

Praktycy oceniania kształtującego używają w informacji zwrotnej symboli, które mogą ułatwić komunikację z uczniami na temat wykonanego przez nich zadania. Wyjaśnij uczniom ich znaczenie i oprzyj feedback na tej strukturze:

PLUSY: CO WYKONAŁ POPRAWNIE, ZGODNIE Z KRYTERIAMI I CO ORAZ DLACZEGO JEST WARTO DOCENIENIA;

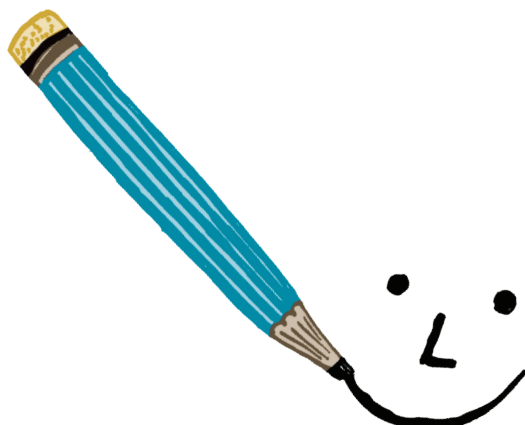
MINUSY: NA CZYM POLEGA EWENTUALNY BŁĄD, CZEGO BRAKUJE W PRACY;

STRZAŁKA, POPRAWA: JAK ZMIEŃC PRACĘ NA LEPSZĄ: W JAKI SPOSÓB POPRAWIĆ BŁĄD I W JAKI SPOSÓB UZUPEŁNIĆ BRAKI;

DELTA, PRZYROST: CO I W JAKI SPOSÓB NADAL POGŁĘBIĆ, ABY DOSKONAŁIĆ SWOJE UMIEJĘTNOŚCI.

Kiedy informacja zwrotna jest wartościowa dla ucznia

Nie każda informacja zwrotna jest tak samo dobra i rozwojowa. Musi spełniać kilka ważnych warunków, aby uczeń mógł ją wykorzystać do uczenia się i robienia postępów. **Dlatego zadbaj o to, aby informacja zwrotna:**

- ➔ ➔ była spersonalizowana i jasna, wyrażona za pomocą słów zrozumiałych dla ucznia, do którego jest kierowana, i uwzględniała jego osiągnięcia oraz potrzeby edukacyjne;
- ➔ ➔ odnosiła się do konkretnych aspektów pracy ucznia określonych w kryteriach sukcesu (ogólniki typu: „dobra robota” lub „musisz się poprawić” albo „postaraj się popracować”, nic nie wnoszą do procesu uczenia się;
- ➔ ➔ wzmacniała u ucznia poczucie pewności siebie poprzez docenienie i uznanie wysiłku włożonego w osiąganie pozytywnych rezultatów wykonanej pracy;
- ➔ ➔ zawierała konkretne wskazówki, jak poprawić błędy, zamiast jedynie wskazywać, co jest nie tak, i zachęcała ucznia do refleksji nad swoją pracą.

Przekazanie informacji zwrotnej nie oznacza zamknięcia danego etapu uczenia się, dlatego umożliwiasz uczniom zadawanie pytań i wyrażanie swoich opinii na temat otrzymanej informacji zwrotnej, twórz przestrzeń do otwartej komunikacji.

Kiedy przekazywać informację zwrotną i w jakiej formie

Udzielaj informacji zwrotnej jak najszybciej po wykonaniu zadania/pracy przez ucznia, aby mógł utrwaląc nabywane umiejętności, na bieżąco korygować błędy i nie powielać ich w następnym zadaniu. Gdy uczeń otrzymuje informację zwrotną systematycznie, może nieprzerwanie rozwijać swoją wiedzę i umiejętności, a także nabywać pozytywne nawyki regularnego uczenia się i samodoskonalenia.

Warto znaleźć dobry czas podczas lekcji na informację zwrotną i nie przekazywać jej

w pośpiechu. Ważne, aby jej adresaci odebrali feedback w skupieniu umożliwiającym pełne zrozumienie. Dodatkowo mogą wówczas dopytać nauczyciela o szczegóły, upewnić się co do sposobu poprawy. Taki moment może przypadać w trakcie różnych etapów lekcji, w zależności od jej organizacji i zaplanowanych aktywności. Często będzie to następowało po wykonaniu ważnego zadania edukacyjnego w czasie lekcji, ale może mieć miejsce także na jej początku, kiedy uczniowie będą udzielać sobie wzajemnie feedbacku do zadania wykonanego w domu.

Używaj różnych form informacji zwrotnej na temat postępów uczniów – ustnej, pisemnej, graficznej (np. tabele, wykresy, diagramy). Wybór formy może zależeć od rodzaju zadania i preferencji ucznia. **Oto kilka prostych technik feedbacku:**

 „LIST” DO UCZNIA – nauczyciel pisze na pracy wykonanej przez ucznia informację o tym, co w zadaniu jest wykonane dobrze, co i w jaki sposób poprawić i jak doskonalić umiejętności kształcone przez wykonane zadanie;

 DWIE GWIAZDY I JEDNO ŻYCZENIE – wskazanie 2 mocnych stron wykonanej pracy i jednej rzeczy do zmiany;

 JUŻ..., JESZCZE NIE... CO DALEJ? – nauczyciel przedstawia, co uczeń już potrafi/wykonał dobrze, czego jeszcze nie umie, oraz daje wskazówki, co i w jaki sposób uczeń może zrobić, aby nastąpiły postępy.

 CO I DLACZEGO? – polega na podaniu, co uczeń zrobił dobrze, wykonując zadanie, i uzasadnieniu, dlaczego to było skuteczne/korzystne, co nie było efektywne i dlaczego, zawiera propozycje działania, które uczeń ma wykonać, i uzasadnienie, dlaczego to ważne.

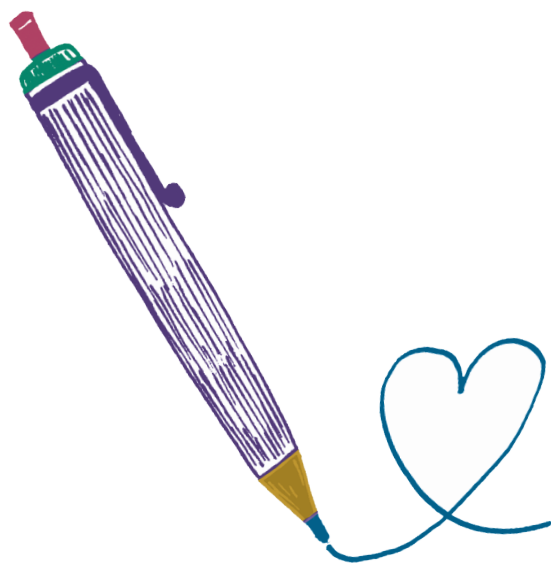
 TABELA Z KRYTERIAMI SUKCESU i miejscem do wpisania komentarzy odnoszących się do spełnienia/braku spełnienia tych kryteriów, a także wskazówek dotyczących poprawy;

 TABELA POSTĘPU – zawiera zapis konkretnych umiejętności, które uczeń ma opanować, i miejsce do zaznaczenia jednej z 3 opcji: jeszcze praktykuje/już potrafi/biegły wykorzystuje.

Do jakich zadań warto przekazywać feedback, a do jakich nie

Zdecydowanie warto przekazywać informację zwrotną do zadań, które kształcą umiejętności złożone, zaawansowane lub kilka umiejętności, wymagają od uczniów rozumowania, przetwarzania wiedzy i jej zastosowania w praktyce. Należy pamiętać, że to, co jest umiejętnością zaawansowaną w klasach I–III, np. czytanie, nie musi być tak samo wymagające w klasach starszych. Uczniowie będą potrzebowali feedbacku do wypracowania, rozwiązania zadań z treścią, praktycznych, interdyscyplinarnych, eksperymentów, projektów, pracy zespołowej itp. Takie zadania mogą być wykonane w klasie albo w ramach pracy domowej (także dobrowolnej).

Część zadań, które wykonują uczniowie, to rutynowe ćwiczenia pamięciowe, proste wykorzystanie wzorów, reguł, algorytmów, np. dyktanda, liczenie, zadania z luką, prawda/fałsz, testy wyboru itp. Wymagają one podania odpowiedzi, którą można ocenić zero-jedynkowo w kategoriach poprawna/niepoprawna. Do takich zadań warto przekazać uczniom wzór/model oczekiwanej odpowiedzi, aby mogli samodzielnie sprawdzić, w jakim stopniu wykonali zadanie poprawnie. Mogą to zrobić indywidualnie lub w parach. Dzięki temu uczniowie nabywają umiejętności obiektywnej oceny swojej pracy, a nauczyciele zmniejszają pracochłonność i czasochłonność informacji zwrotnej.

W jaki sposób uczniowie mogą przekazywać koleżeńską informację zwrotną?

Zasady przekazywania feedbacku przez uczniów są podobne do rekomendowanych dla nauczycieli. **Uczniowie uczą się wyrażać informację zwrotną, obserwując, jak to robi nauczyciel.** Wysłuchuje ustne informacje zwrotne i obserwuje pisemne formy przekazane przez nauczyciela w zeszytach, na kartce lub w dzienniku elektronicznym. Z tego względu warto modelować informację zwrotną zgodnie z zasadą JA-MY-TY/WY. Oznacza to, że najpierw przekazuje ją nauczyciel, potem zaprasza uczniów i robi to wspólnie z nimi, a kiedy uznaje, że uczniowie są już gotowi, aby podjąć próbę samodzielnego przekazywania informacji zwrotnej, pozostawia im przestrzeń do samodzielnego działania.

Warto, aby uczniowie rozpoczęli konstruowanie samodzielnej informacji zwrotnej od wskazywania wyłącznie mocnych stron pracy swoich rówieśników. Kiedy opanują już pozytywne komunikaty, dodają koleżeńskie wskazówki do poprawy. Dobrze służy temu technika „Dwie gwiazdy i jedno życzenie”. Przyjazne i użyteczne dla uczniów są także przygotowane przez nauczyciela tabelki, w których umieszczone są kryteria sukcesu z możliwością zaznaczenia, które kryteria zostały spełnione przez autora pracy, a które nie. Na tej podstawie uczniowie mogą przekazywać wzajemnie informację zwrotną w parach po wykonaniu zadania. Takie kryterialne ocenianie wykonanych zadań jest uczące dla obu osób w parze, tym bardziej że wcześniej każda z nich pracowała nad zadaniem.

* W tekście, aby uprościć informacje i zachować przejrzystość treści, stosujemy czasami formy męskie zamiast męskich i żeńskich, mając jednak na uwadze, że obejmują one wówczas przedstawicieli każdej płci.

